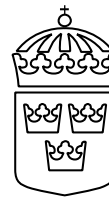

Regeringens proposition

2018/19:68

Ändring av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering

Prop.
2018/19:68

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 14 mars 2019

Stefan Löfven

Lena Hallengren
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2013:1146) om ändring i 3 kap. 3 a § socialtjänstlagen (2001:453). Förslaget innebär att handläggare som före den 1 juli 2014 anställts för att utföra vissa uppgifter inom socialtjänsten som rör barn och unga, bl.a. utredning och bedömning av behovet av insatser, och som inte har viss föreskriven utbildning, ska vara behöriga att utföra uppgifterna till och med den 30 juni 2022 i stället för till och med den 30 juni 2019.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).....	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Bakgrund.....	5
5	Överväganden och förslag	7
6	Ikraftträdande.....	11
7	Konsekvenser.....	11
8	Författningskommentar.....	12
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Behörighet för anställda före den 1 juli 2014 att utföra vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård – förslag till förlängning av övergångsbestämmelse i socialtjänstlagen	14
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	15
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	16
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 mars 2019	17

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2018/19:68

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).

2 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2001:453) att punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2013:1146) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2. En handläggare som före *ikraftträdandet* anställts för att utföra de uppgifter som anges i 3 kap. 3 a § andra stycket är till och med den 30 juni 2019 behörig att utföra de angivna uppgifterna.

Föreslagen lydelse

2. En handläggare som före *den 1 juli 2014* anställts för att utföra de uppgifter som anges i 3 kap. 3 a § andra stycket är till och med den 30 juni 2022 behörig att utföra de angivna uppgifterna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

Den 1 juli 2014 infördes genom ändringar i 3 kap. socialtjänstlagen (2001:453) krav på viss behörighet för handläggare inom socialtjänsten för att få utföra vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård (prop. 2012/13:175). Enligt en övergångsbestämmelse får dock en handläggare som anställts före den 1 juli 2014 fortsätta att utföra sådana uppgifter till och med den 30 juni 2019, även om han eller hon inte uppfyller behörighetskraven. I denna proposition behandlas behovet av att ändra övergångsbestämmelsen.

Promemorian Behörighet för anställda före den 1 juli 2014 att utföra vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård – förslag till förlängning av övergångsbestämmelser i socialtjänstlagen (S2018/05720/FST), har upprättats i Socialdepartementet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remisstytrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (S2018/05720/FST).

Lagrådet

Förslaget till ändring av övergångsbestämmelsen är av sådan karaktär att ett yttrande från Lagrådet normalt ska inhämtas. Förslaget är dock författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats.

4 Bakgrund

Den 1 juli 2014 infördes i 3 kap. socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, nya bestämmelser om krav på viss behörighet för handläggare inom socialtjänsten som utför vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård. I förarbetena konstaterade regeringen att arbetet med barn och unga som får illa eller riskerar att fara illa, och deras familjer, är ett av socialtjänstens svåraste uppdrag och att det därför är särskilt viktigt att handläggare som utför uppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården har hög kompetens och god erfarenhet (prop. 2012/13:175 s. 52). Enligt 3 kap. 3 a § andra stycket SoL gäller behörighetskravet för handläggare som ska utföra uppgifter som innefattar bedömning av om utredning ska inledas, utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder, eller uppföljning av beslutade insatser. Enligt en övergångsbestämmelse är dock en handläggare som före den 1 juli 2014 anställts för att utföra de uppgifter som anges i 3 kap. 3 a § andra stycket SoL till och med den 30 juni 2019 behörig att utföra uppgifterna, även om han eller hon inte uppfyller behörighetskraven.

Regleringen av behörighetskraven fanns till en början i 3 kap. 3 a och 3 b §§ SoL. I 3 kap. 3 a § andra stycket fanns en bestämmelse om att socialnämnden ska använda handläggare som har avlagt svensk socio-nomexamen eller annan relevant examen på grundnivå i högskolan eller

som har utländsk utbildning som erkänts på visst sätt, för utförande av de ovan nämnda uppgifterna inom socialtjänsten. Vidare angavs i 3 b att socialnämnden får använda handläggare med utländsk utbildning för utförande av de uppgifter som anges i 3 a § andra stycket, om utbildningen ensam eller tillsammans med yrkeslivserfarenhet motsvarar svensk socio-nomexamen eller annan relevant examen på grundnivå i högskolan.

Den 1 januari 2016 trädde en redaktionell ändring av 3 kap. 3 a § i kraft genom att ordet ”ungdom” ändrades till ”unga” (prop. 2015/16:43).

Den 15 april 2016 genomfördes flera ändringar i svensk lagstiftning för att genomföra EU:s moderniserade s.k. yrkeskvalifikationsdirektiv i svensk rätt (prop. 2015/16:44). Direktivet ska underlätta för dem som vill utöva ett s.k. reglerat yrke i ett annat land än sitt hemland inom EU och ställer krav på EU-medlemsstaterna att erkänna yrkeskvalifikationer från andra medlemsstater. Genom prop. 2015/16:44 infördes bl.a. en ny generell lag, lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer. Därutöver ändrades 3 kap. 3 a § SoL så att andra stycket inte längre innehöll bestämmelser om utländsk utbildning. Andra stycket 3 a § ändrades även i förtydligande syfte så att det där anges att handläggaren ska ha avlagt svensk socio-nomexamen eller annan relevant examen på *minst* grundnivå i högskolan. Vidare fick 3 kap. 3 b § ny lydelse genom att paragrafen formulerades om till att upplysa om att bestämmelser om tillfällig yrkesutövning och erkännande av vissa utländska yrkeskvalifikationer finns i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen. Dessutom infördes en ny paragraf, 3 c §, som delvis motsvarar tidigare 3 b § om handläggare med utländska yrkeskvalifikationer. Till följd av att 3 b § i dess nya lydelse endast avser vissa utländska yrkeskvalifikationer ändrades 3 c § första stycket så att den omfattar annan utländsk utbildning än sådan som avses i 3 b §. I 3 c § första stycket lades även till ordet ”minst”.

Socialstyrelsen utfärdade föreskrifter för bedömning och prövning av behörighet enligt den nya regleringen (SOSFS 2014:7). På uppdrag av regeringen genomförde Socialstyrelsen under 2016 en uppföljning av lagändringens och föreskrifternas konsekvenser. Uppföljningen visade bl.a. att de utfärdade föreskrifterna i praktiken medförde att det endast var socio-nomexamen som gav behörighet. En enkät som besvarades av 263 kommuner och stadsdelar visade att det av 5 089 tillsvidareanställda socialsekreterare inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård var cirka sju procent, eller drygt 350 personer, som då saknade behörighet enligt SoL och föreskrifterna (S2016/03912/FST). Mot denna bakgrund har Socialstyrelsen sett över föreskrifterna i syfte att bättre anpassa dessa till lagstiftningens intentioner. Den 1 februari 2018 upphävdes därför SOSFS 2014:7 och ersattes av nya föreskrifter, där det bland annat tydliggjorts att även andra examina än socio-nomexamen kan vara behörighetsgrundande (HSLF-FS 2017:79). Socialstyrelsen saknar aktuella uppgifter om hur många av de drygt 350 obehöriga handläggarna vid uppföljningen 2016 som i dag uppfyller kraven enligt de nya föreskrifterna, men enligt myndigheten bör övergångstiden förlängas ett år för att ge handläggare som påbörjat kompletteringsåtgärder ytterligare möjlighet att slutföra dem (S2018/04915/FST).

Efter att behörighetsregleringen trätt i kraft har Akademikerförbundet SSR, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Vision påpekat att

många kommuner, bl.a. till följd av flyktingsituationen 2015, fått problem med att kunna rekrytera och behålla personal inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Organisationerna ansåg mot den bakgrunden att personer som anställts för de aktuella arbetsuppgifterna före ikraftträdandet automatiskt skulle anses behöriga. Svårigheter, både för arbetsgivare och arbetstagare, att få till stånd validering och komplettering av utbildningar utifrån kraven i föreskrifterna har också förts fram. Efter att Socialstyrelsen ändrat sina föreskrifter råder delvis olika uppfattning om läget och behovet av åtgärder. SKL anser att problemen med bristande behörighet är underskattade i Socialstyrelsens uppföljning från 2016 och vill bland annat att övergångsperioden förlängs till den 30 juni 2023 medan Visions bedömning är att de sedan tidigare anställda medarbetarna sannolikt uppfyller kraven enligt de nya föreskrifterna. Av ingivna skrivelser framgår också att flera berörda parter vidtagit och vidtar åtgärder för att genomföra anpassningen till behörighetsregleringen. Det gäller t.ex. det nätverk av socialchefer som är knutet till SKL och som arbetat fram underlag för arbetsgivarnas bedömningar och som planerar att tillsätta behörighetsgrupper på länsnivå för erfarenhetsutbyte (S2018/04915/FST).

5 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: En handläggare som före den 1 juli 2014 anställdes för att utföra sådana uppgifter inom socialtjänsten som rör barn och unga och som innefattar bedömning av om utredning ska inledas, utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder eller uppföljning av beslutade insatser, och som inte uppfyller behörighetskraven, ska i stället för till och med den 30 juni 2019 vara behörig att utföra uppgifterna till och med den 30 juni 2022.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Promemorians förslag saknar regeringens förslag till språkligt förtydligande av bestämmelsen och regeringens förslag saknar promemorians uttryckliga hänvisning till vilken examen som kan ge behörighet.

Remissinstanserna: En klar majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget: *Arboga kommun, Borlänge kommun, Borås kommun, Ersta Sköndal Bräcke högskola, Fyrbodals kommunalförbund, Gotlands kommun, Gävle kommun, Göteborgs kommun, Helsingborgs kommun, Hudiksvalls kommun, Karlstads kommun, Katrineholms kommun, Kristinehamns kommun, Malmö kommun, Markaryds kommun, Mönsterås kommun, Skövde kommun, Stockholms stad, Sveriges Kommuner och Landsting, Varbergs kommun* och *Östhammars kommun*. Fyra remissinstanser avstyrker förslaget: *Barnombudsmannen, Förbundet Sveriges Socionomutbildningar, Lunds universitet* och *Umeå universitet*. De remissinstanser som avstyrker förslaget gör det huvudsakligen för att de anser att en förlängning av övergångsperioden riskerar gå ut över rätts-säkerheten och kvaliteten i socialtjänstens barn- och ungdomsvård. *Socialstyrelsen* anser att övergångsperioden bör förlängas med endast ett

år, till den 30 juni 2020, och att det i övergångsbestämmelsen bör förtydligas att bestämmelsen fortfarande bara gäller de handläggare som anställts före den 1 juli 2014.

Några remissinstanser, bl.a. *Akademikerförbundet SSR*, *Vision* och Göteborgs kommun anser att förslaget inte är tillräckligt långtgående och att de som var anställda före det att behörighetsregleringen trädde i kraft den 1 juli 2014 numera ska anses behöriga per automatik. Några remissinstanser, såsom Sveriges Kommuner och Landsting och Östhammars kommun anser att även personal som anställdts efter den 1 juli 2014 ska omfattas av den ändrade övergångsbestämmelsen.

Skälen för regeringens förslag: När behörighetsregleringen infördes den 1 juli 2014 anförde regeringen att arbetet med barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa, och deras familjer, är ett av socialtjänstens svåraste uppdrag. Vidare anförde regeringen att personalens kompetens är väsentlig för att kunna uppnå rättssäkerhet och upprätthålla en god kvalitet på arbetet och att det därför är särskilt viktigt att handläggarna har hög kompetens och god erfarenhet (prop. 2012/13:175 s. 52).

Av den uppföljning Socialstyrelsen genomförde 2016 framgår att behörighetsregleringen har mött ett positivt gensvar. Samtliga kommuner som följts upp har lyft fram positiva konsekvenser såsom ökad rättssäkerhet för enskilda, ökad kompetens hos handläggarna och ökad kvalitet i handläggningen.

När behörighetsbestämmelsen infördes konstaterade regeringen att en snarlik reglering redan fanns i 3 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, där det framgår att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att det för utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Regeringen ansåg dock att en precisering behövdes för att uppnå de förbättringar som eftersträvades i socialtjänstens barn- och ungdomsvård. En stor majoritet av de redan anställda förväntades uppfylla de preciserade kraven och en viss övergångsperiod ansågs ge tillräckliga möjligheter för de anpassningsåtgärder som eventuellt behövdes (prop. 2012/13:175 s. 85, 89–90). Socialstyrelsens uppföljning i januari 2016 bekräftade också den bilden då endast 7 procent av 5 057 socialsekreterare inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård saknade behörighet enligt SoL och myndighetens föreskrifter. Uppföljningen visade, enligt Socialstyrelsen, emellertid också att föreskrifterna i praktiken tolkades så att det endast var socionomexamen som gav behörighet. Mot denna bakgrund utarbetade Socialstyrelsen nya föreskrifter i vilka det bland annat tydliggörs att även andra examina än socio-nomexamen kan vara behörighetsgrundande (HSLF-FS 2017:79).

Regeringen instämmer i det som anförs i promemorian som ligger till grund för denna proposition om att utformningen av Socialstyrelsens föreskrifter har avgörande betydelse för berörda aktörers möjligheter att vidta anpassnings- och utvecklingsåtgärder för att möta behörighetskraven. Det finns också skäl att ändra övergångsbestämmelsen och förlänga övergångstiden med anledning av att föreskrifterna ändrades i grundläggande avseenden så sent som den 1 februari 2018. Också svårigheterna för arbetsgivare och arbetstagare att få till stånd validering och komplettering av utbildningar utifrån föreskrifterna, något som påtalats av bland andra *Akademikerförbundet SSR* och *Sveriges Kommuner och Landsting* (SKL), utgör skäl för att övergångsbestämmelsen bör ändras.

Även om förslaget får stöd från en klar majoritet av remissinstanserna finns det både remissinstanser som anser att förslaget inte är tillräckligt långtgående och remissinstanser som helt avstyrker en ändring. Några remissinstanser, däribland *Akademikerförbundet SSR*, *Vision* och *SKL* anser att de som var anställda före det att behörighetsregleringen trädde i kraft den 1 juli 2014 numera automatiskt ska anses behöriga. Som skäl för det anger exempelvis Akademikerförbundet SSR att de berörda personerna har minst fem års erfarenhet av arbetsuppgifterna och att de var behöriga när de anställdes som socialsekreterare eller chefer och att det finns ett stort behov av deras kompetens i socialtjänstens barn- och ungdomsvård.

De remissinstanser som avstyrker förslaget, däribland *Barnombudsmannen*, *Lunds universitet* och *Umeå universitet* gör det huvudsakligen med hänvisning till att en ändrad övergångsbestämmelse riskerar att gå ut över kvaliteten och rättssäkerheten inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Barnombudsmannen anför bland annat att hög kompetens bland personalen ger förutsättningar för god kvalitet inom den sociala barn- och ungdomsvården. Barnombudsmannen befarar också att en ändrad övergångsbestämmelse kan bidra till regionala skillnader. Lunds universitet menar att en ändring av övergångsbestämmelserna urvattnar lagens krav på behörighet vilket medför stora risker för enskilda barn och unga som socialtjänsten ansvarar för. Andra remissinstanser, däribland SKL, menar tvärtom att om övergångsbestämmelsen inte skulle ändras skulle ett stort antal socialsekreterare och arbetsledare bli obehöriga, vilket allvarligt skulle hota både rättssäkerheten och kvaliteten i verksamheten.

Regeringen anser att det finns anledning att vara restriktiv med undantag från behörighetsregleringen för att inte riskera att urholka intentionerna med bestämmelsen, som är att öka förutsättningarna för att verksamheten bedrivs med hög rättssäkerhet och kvalitet genom att ställa behörighetskrav för vissa arbetsuppgifter. Regeringen delar Barnombudsmannen med fleras uppfattning att det är angeläget att behörighetskraven omfattar alla handläggare inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård som arbetar med sådana uppgifter som omfattas av regleringen. Att personer som var anställda innan behörighetsbestämmelsen trädde i kraft den 1 juli 2014 automatiskt ska anses behöriga är därför alltför långtgående. Samtidigt är det av stor vikt att de som var anställda innan bestämmelsen trädde i kraft ges tillräckliga förutsättningar att uppnå behörighetskraven.

De eventuella negativa effekterna av en ändrad övergångsbestämmelse ska inte heller överdrivas. Som framgår ovan så gällde redan innan den behörighetsreglering som infördes 2014 krav enligt 3 kap. 3 § SoL på att personalen skulle ha lämplig utbildning och erfarenhet för att få utföra uppgifter inom socialtjänsten. Det kravet omfattar de som träffas av övergångsbestämmelsen. Vidare rör det sig om ett begränsat antal handläggare som omfattas av övergångsbestämmelsen. Vid tidpunkten för Socialstyrelsens uppföljning uppgick antalet till 350 personer. Antalet torde sedan dess ha minskat genom utbildning och validering och genom att anställningar upphört. Ungefär tre fjärdedelar av dem som inte var behöriga hade dessutom en utbildning inom exempelvis beteendevetenskap, socialpedagogik och socialpsykologi. Därtill har berörda handläggare minst fem års erfarenhet av arbetsuppgifterna vilket inte minst är viktigt då personalomsättningen under senare år varit relativt hög inom

socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Sammantaget gör regeringen bedömningen att det är befogat att ändra övergångsbestämmelsen i syfte att ge berörda aktörer förutsättningar att kunna vidta nödvändiga anpassningsåtgärder utifrån Socialstyrelsens ändrade föreskrifter. En ändring av övergångsbestämmelsen på så sätt att handläggare, i stället för till och med den 30 juni 2019, ska anses behöriga till och med den 30 juni 2022 bedöms också vara väl avvägd.

För att omfattas av övergångsregleringen måste handläggaren således ha anställts före den 1 juli 2014 för att utföra någon av de ovan nämnda uppgifterna inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Bestämmelsen blir därför inte tillämplig t.ex. på handläggare som före den 1 juli 2014 anställts för att utföra några andra arbetsuppgifter än de ovan nämnda och som efter den 1 juli 2014 skulle vilja byta arbetsuppgifter till de ovan nämnda.

Vid remitteringen har några remissinstanser framfört synpunkten att övergångsbestämmelsen bör omfatta också de handläggare som anställts efter det att behörighetsregeln trädde ikraft den 1 juli 2014. Det är inte möjligt att i detta lagstiftningsärende ta upp frågan om även dessa handläggare ska omfattas av övergångsbestämmelsen men regeringen vill ändå understryka att det på grund av risken för att urholka intentionerna med behörighetsregleringen inte är lämpligt med ytterligare undantag från bestämmelsen.

Beträffande Socialstyrelsens synpunkt att det kan vara relevant att förtydliga att övergångsbestämmelsen fortfarande endast ska gälla de handläggare som anställts före den 1 juli 2014 menar regeringen att det framgår av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna att övergångsbestämmelsen endast avser de handläggare som var anställda när behörighetsregeln trädde i kraft. För att det inte ska råda någon tvekan om vid vilken tidpunkt berörda handläggare måste ha anställts för att omfattas av övergångsbestämmelsen är det dock lämpligt att det uttryckligen anges i bestämmelsen att handläggaren ska ha anställts före den 1 juli 2014.

Förutom en ändring av övergångsperiodens längd föreslås i promemorian ett tillägg i övergångsbestämmelsen om att en handläggare ska ha sådan examen som anges i 3 kap. 3 a § andra stycket SoL för att vara behörig att utföra de angivna uppgifterna.

Som redogjorts för i avsnitt 4 har bestämmelserna om behörighet i 3 kap. SoL ändrats vid två tillfällen. Ändringarna har bl.a. syftat till att anpassa svensk rätt till EU:s moderniserade s.k. yrkeskvalifikationsdirektiv (prop. 2015/16:44). De ändringar som gjorts som anpassning till EU-regelverket har enligt regeringens bedömning dock varken utökat eller begränsat den krets av handläggare som, om de anställts före den 1 juli 2014, ska anses behöriga att utföra uppgifterna i 3 kap. 3 a § andra stycket SoL. Som ett led i anpassningen till EU-reglerna har bl.a. bestämmelsen om att behörighet, förutom genom viss svensk examen, även kan uppnås genom viss utländsk utbildning tagits bort från 3 kap. 3 a § och ersatts av nya bestämmelser i 3 kap. 3 b och 3 c §§ SoL. I nuvarande lydelse av 3 kap. 3 a § SoL anges därför i fråga om behörighetskrav endast att socialnämnden ska använda handläggare som avlagt svensk socionomexamen eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan för att utföra de arbetsuppgifter som omfattas av behörighetsbestämmelserna. Att i den delen ändra övergångsbestämmelsen i enlighet med promemorians förslag skulle därmed inskränka kretsen av behöriga handläggare på ett sätt som varken

är avsett eller lämpligt. Regeringen föreslår därför att den delen av promemorians förslag till ändrad övergångsbestämmelse inte ska genomföras.

Prop. 2018/19:68

6 Ikraftträdande

<p>Regeringens förslag: Den föreslagna lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2019.</p>

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den nuvarande övergångsbestämmelsen gäller t.o.m. den 30 juni 2019. Den föreslagna ändringen av övergångsbestämmelsen bör därmed träda i kraft så snart som möjligt. Regeringen föreslår därför att den ska träda i kraft den 1 juli 2019.

7 Konsekvenser

Kraven på viss behörighet för att få utföra vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård syftar till att öka förutsättningarna för att verksamheten ska kunna bedrivas med hög rättssäkerhet och med god kvalitet. Ytterst ska behörighetsregleringen stärka barns och ungas rättigheter och värna deras behov.

Övergångsbestämmelsen syftar till att ge personal som anställts före den 1 juli 2014 en möjlighet att kunna komplettera sin utbildning och till att ge huvudmännen förutsättningar att kunna planera och anpassa verksamheten efter reformen. En ändring av övergångsbestämmelsen och förlängning med ytterligare tre år i fråga om den tid under vilken även personal utan den föreskrivna kompetensen ska anses vara behörig, dvs. sammanlagt åtta år efter det att reglerna införts, ger kommunerna goda förutsättningar för genomförandet och anpassning av verksamheten.

Det är svårt att bedöma om en ändring av övergångsbestämmelsen får några konsekvenser för de barn och unga som behöver stöd och insatser från socialtjänsten. En ändring av övergångsbestämmelsen medför att handläggare som anställts före den 1 juli 2014 i ytterligare tre år kan arbeta utan att behöva uppfylla behörighetskraven. Samtidigt gäller kvalitetskravet i 3 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, om att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet och att det för utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Vid konsekvensbedömningen bör det vidare beaktas att det handlar om en relativt begränsad grupp anställda. Enligt Socialstyrelsens uppföljning från 2016 var det drygt 350 av 5 089 tillsvidareanställda socialsekreterare inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård som inte uppfyllde kraven enligt SoL och föreskrifterna. Eftersom en tid har förflutit sedan uppföljningen finns det skäl att anta att gruppen minskat

ytterligare genom att berörda genom validering och vidareutbildning uppfyllt behörighetskraven samt att vissa anställningar upphört. Socialstyrelsens nya föreskrifter som trädde i kraft den 1 februari 2018 tydliggör att även andra examina än socionomexamen kan vara behörighetsgrundande vilket torde ge bättre förutsättningar för dem som omfattas av övergångsbestämmelsen att uppfylla behörighetskraven. Enligt Socialstyrelsens uppföljning hade dessutom närmare tre fjärdedelar av dem som saknade behörighet annan utbildning inom bl.a. beteendevetenskap, socialpedagogik och socialt arbete. Vid en konsekvensbedömning bör det också beaktas att det fortfarande är svårt att rekrytera socialsekreterare till socialtjänstens barn- och ungdomsvård vilket bl.a. Vision lyfter fram i sitt remissvar. Det kan därför anses bättre ur kvalitets- och rättssäkerhetssynpunkt att utsträcka tiden för att ge berörda redan anställda socialsekreterare, som i många fall torde ha relativt lång erfarenhet, bättre förutsättningar att uppfylla behörighetskravet än att ersätta dessa med annan behörig personal. Sammantaget gör regeringen bedömningen att en ändring av övergångsbestämmelsen inte torde ha några betydande konsekvenser för de barn och unga som är i behov av stöd och insatser från socialtjänstens barn- och ungdomsvård.

Vad gäller konsekvenser för jämställdheten så innehåller Socialstyrelsens rapport från 2016 inte några uppgifter om hur stor andel av de som omfattas av övergångsbestämmelsen som är män respektive kvinnor. Oavsett andelen män respektive kvinnor så utgör emellertid de som omfattas av övergångsbestämmelsen en liten andel av socialsekreterarna inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård vilket gör att regeringen bedömer att förslaget inte har några betydande konsekvenser för jämställdheten.

En förlängning av övergångsperioden bedöms inte heller medföra några ekonomiska konsekvenser för staten eller kommunerna.

8 Författningskommentar

2. En handläggare som före *den 1 juli 2014* anställts för att utföra de uppgifter som anges i 3 kap. 3 a § andra stycket är till och med den 30 juni 2022 behörig att utföra de angivna uppgifterna.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5. I 3 kap. socialtjänstlagen (2001:453) finns behörighetsregler med krav på att socialnämnden ska använda handläggare som har viss utbildning för att utföra uppgifter inom socialtjänsten rörande barn och unga. De uppgifter som avses är bedömning av om utredning ska inledas, utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder eller uppföljning av beslutade insatser (3 kap. 3 a § andra stycket).

Nu gällande övergångsbestämmelse till behörighetsregleringen innebär att en handläggare som före den 1 juli 2014 anställts för att utföra de ovan beskrivna uppgifterna ska vara behörig att utföra uppgifterna till och med den 30 juni 2019, även om handläggaren fram tills dess saknar den behörighet som krävs.

Genom ändringen av övergångsbestämmelsen förlängs övergångsperioden med ytterligare tre år. Ändringen innebär att handläggare som före den 1 juli 2014 anställts för att utföra de ovan beskrivna arbetsuppgifterna inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård kommer att ha ytterligare tre år på sig, till och med den 30 juni 2022, att uppfylla kraven på viss behörighet. För att omfattas av övergångsregleringen måste handläggaren alltså ha anställts före den 1 juli 2014 för att utföra någon av de ovan nämnda uppgifterna inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Bestämmelsen blir därför inte tillämplig t.ex. på handläggare som före den 1 juli 2014 anställts för att utföra några andra arbetsuppgifter än de ovan nämnda och som efter den 1 juli 2014 skulle vilja byta arbetsuppgifter till de ovan nämnda.

Sammanfattning av promemorian Behörighet för anställda före den 1 juli 2014 att utföra vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård – förslag till förlängning av övergångsbestämmelse i socialtjänstlagen

I promemorian föreslås att en handläggare som före den 1 juli 2014 anställdes för att utföra vissa uppgifter inom socialtjänsten som rör barn och unga och som inte har socionomexamen eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan ska vara behörig att utföra uppgifterna till och med den 30 juni 2022. Som skäl till förslaget anförs att bestämmelsen om behörighet för att utföra vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård har mött ett positivt gensvar men att genomförandet komplicerats på flera, oförutsedda sätt. Det handlar både om praktiska svårigheter vad gäller rekrytering och fortbildning och konsekvenser av Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2014:7). Utformningen av Socialstyrelsens föreskrifter har, enligt promemorian, avgörande betydelse för genomförandet och för berörda aktörers möjligheter att vidta anpassnings- och utvecklingsåtgärder. Föreskrifterna ändrades i grundläggande avseenden så sent som den 1 februari 2018. I promemorian anförs att det är befogat att förlänga övergångsperioden med hänsyn till utvecklingen efter ikraftträdandet av bestämmelsen om behörighet 2014 och Socialstyrelsens nya föreskrifter. En förlängning med tre år, till den 30 juni 2022, bör, enligt promemorian, ge goda förutsättningar för alla inblandade att vidta eventuella anpassningsåtgärder.

En ändring av övergångsbestämmelsen bedöms inte medföra ekonomiska konsekvenser för staten eller kommunerna.

Den föreslagna lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2001:453) att punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2013:1146) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2. En handläggare som före ikraftträdandet anställts för att utföra de uppgifter som anges i 3 kap. 3 a § andra stycket är till och med den 30 juni 2019 behörig att utföra de angivna uppgifterna.

Föreslagen lydelse

2. En handläggare som före ikraftträdandet anställts för att utföra de uppgifter som anges i 3 kap. 3 a § andra stycket och som inte har sådan examen som anges i den bestämmelsen är till och med den 30 juni 2022 behörig att utföra de angivna uppgifterna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

Förteckning över remissinstanserna

Remissinstanser som inkommit med svar

Akademikerförbundet SSR, Arboga kommun, Barnombudsmannen, Borlänge kommun, Borås kommun, Ersta Sköndal Bräcke högskola, Gotlands kommun, Gävle kommun, Göteborgs kommun, Helsingborgs kommun, Hudiksvalls kommun, Järfälla kommun, Karlstads kommun, Katrineholms kommun, Kristinehamns kommun, Lunds universitet, Malmö kommun, Markaryds kommun, Mönsterås kommun, Skövde kommun, Socialstyrelsen, Stockholms stad, Storumans kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Umeå universitet, Varbergs kommun, Vision, Växjö kommun, Östhammars kommun

Remissinstanser som inte inkommit med svar

Bräcke kommun, Finspångs kommun, Föreningen Sveriges Socialchefer, Helsingborgs kommun, Jokkmokks kommun, Karlskrona kommun, Leksands kommun, Lindesbergs kommun, Norrköpings kommun, Piteå kommun, Sundsvalls kommun, Tranås kommun, Åre kommun

Instanser utöver remisslistan som inkommit med yttrande

Fyrbodals kommunalförbund, Förbundet Sveriges Socionomutbildning

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 mars 2019

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Wallström, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Hallengren, Hultqvist, Andersson, Bolund, Damberg, Strandhäll, Shekarabi, Ygeman, Linde, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkrans, Lind

Föredragande: statsrådet Lena Hallengren

Regeringen beslutar proposition 2018/19:68 Ändring av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering